

חידות לפרשת כי תשא - פרה

הרב זאב וייטמן

א. מסכה בפורים -
אחד מהעיקרים!

והנה בפרשתנו סיפור יחיד על מסכה, בגללה חלק נכבד מהעם נמחה. ועוד מופיעה המסכה במסגרת אזהרה - יעויין בדברי הברית בסוף הסדרה. אך המסכה בשני המקרים, שונה לחלוטין מזו של פורים. (אם תחפוץ להבין פשרה ומשמעותה - עיין בתרגום, אבן-עזרא וב"פרשנדתא"). *

לעומת זאת, על מסכת-פנים (כמו בפורים) שמענו, גם כן, כשימוש יעיל מפני עין-זרים. אך שמה של זו המסכה במקרא, שונה במקצת מבימינו, ומופיע רק בסדרה. מי השתמש בה ומדוע, ומתי הסירה מפניו באופן קבוע?

ב. ואם בתחפושות פורים עסקנו, בהם כתרי מלכות, לרוב, מצאנו. והנה גם בפרשה מסופר על כתרים, אלא שהללו תחת כינוי אחר מסתתרים. אלא שבניגוד לפורים בו מושמים כתרים, הרי בפרשתנו, הם כעונש מוסרים.

ג. משלוחי המנות הציפנו במגדנות.

וכמובן, מיד פונים ומתעניינים, במבחר המתכונים המגוונים. והנה, בפרשה שני מתכונים נדירים, אך מלעשותם לצרכינו - אנו מוזהרים.

ד. ועוד משהו הקשור לאווירת פורים: "והשקות בכלי זהב" - מהמגילה - זוכרים.

והנה בפרשתנו גם-כן השקיה, אלא שהזהב הפעם ממרכיבי השתייה. מצא את זו ההשקיה המשונה, וברש"י היעזר לתהות על קנקנה.

ה. רש"י את פרשתנו, כנראה, גם-כן קרא סמוך לפורים, ואז גם פרשה כסדרה. כך נבין ששילב בדבריו בעניין שמן המשחה, ביטוי מהמגילה, המצוי אך ורק בתוכה. הביטוי - בסוף הפרשה הראשונה במגילה, ובפרשה השלישית בסדרה מעלהו רש"י לגדולה.

ו. א- זכר למצווה שבפרשתנו מופיעה נוהגת, כיום, בערב פורים קודם הקריאה. לכך, הקדמנו (בתשמ"ה) וקראנו בפרשה עוד לפני שבועות שלושה!

ב- שם המטבע הישראלי מקורו בסדרה אך מה לגבי מאיתו - האגורה? האם גם זו מצויה בסדרה, ואם כן, כמה כמוה במטבע הבכירה?

ז. תענית אסתר כשאר התעניות, קשורה ביותר לפרשתנו זאת.

הכוונה, כמובן, לקריאת התורה, וכן לתפילה המרכזית שבסליחות נאמרה. אך בכך לא מסתימות

הזכרת התעניות והצומות.

עיין בדברי רש"י על החלבנה,

(ממרכיבי הקטורת - הינה) -

אם במקור דבריו (בכריתות ו ע"ב) תיעזר

תגלה תנאי "מוזר" ביותר

הנחוץ כדי שהתענית תועיל ותכפר.

החידות נכתבו ע"י הרב וייטמן בהיותו רב קיבוץ כפר עציון, בשנת התשד"מ.

התשובות נכתבו ע"י צוות אתר ישיבה.

י. תחפושות פורים
מספר מילים שבסדרה נזכרות,
התחפשו להן, וכעת אינן מוכרות.
במשמעות אחרת בפרשה הן מופיעות,
מאשר לנו זכורות הן וידועות.
בפניך רשימה קצרה של מילים מהסדרה.
נסה לבחון האם פרושן בסדרה,
זהה לשמושן בלשון שבפינו מדוברת:
תשא (כי תשא) ראש (בשמים ראש)
אהל מועד לחשוב מחשבות
בגדי שרד ממולח (בענין הקטורת)

י"א. את השלישית מהארבע - השבת נקרא.
מעניין הקשר בין הקריאה להפטרה.
המשותף לשתייהן - טהרה מטומאת מיתה,
מיתת האדם וגוויעת האומה בגלותה.

ח. בשתיה עדיין לא עסקנו,
בעזרתה לאיבוד דעת באנו.
כידוע, "עד דלא ידע"
מצווה חשובה ונכבדה.
והנה דעת, חכמה ובינה
בתפילה - הינן בקשתנו הראשונה.
והנה אלו כל ה"שלושה"
בפסוק אחד - לא רחוק מראש הפרשה.
רש"י יסייע בפתרון הבעיה -
מה ההבדלים שבין מרכיבי השלישייה.

ט. יש הרואים בפורים הזדמנות להתפרק,
אך מרעיון זה רצוי מאד להתרחק.
פעם יחידה בתורה
בפרשתנו - התפרקות (אנשים) נזכרה.
לא נעימה הייתה התוצאה,
וקשה עד מאד המכה שבאה.
לעומת ההתפרקות - חיובי הוא הנופש,
ולשם כך, מיועדים ימי החופש,
מקור הביטוי "נופש" - ציורי ומעניין,
ברש"י נמצאנו בסוף קריאת ה"כהן".

תשובות

- א. 'ויעשהו עגל מסכה' (ל"ב, ד'), 'אלקי מסכה לא תעשה לך' (ל"ד, י"ז). אונקלוס ורש"י (רש"י מכונה 'פרשנדתא') מפרשים שהמילה 'מסכה' מלשון מתכת, ורש"י מוסיף גם מדרש, אב"ע מפרש שהוא מלשון התכה. משה שם על פניו מסווה.
- ב. 'זיתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב' (ל"ג, ו'). בגמרא (שבת פ"ח.) מסופר שכשאמרו בני ישראל נעשה ונשמע קשרו המלאכים לכל אחד מישראל שני כתרים, וכשחטאו בעגל הסירום שנאמר 'זיתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב'.
- ג. נאסר לעשות שמן כמידות שמן המשחה 'ובמתכונתו לא תעשו כמוהו', וקטורת כמידות הקטורת 'במתכונתה לא תעשו לכם'.
- ד. לאחר חטא העגל משה שרף את העגל, טחנו, נתנו במים והשקה את ישראל. רש"י מפרש שבדקם כמו בבדיקת מי סוטה.
- ה. 'כי כן יסד המלך' (מובא ברש"י פס' כ"ט ד"ה 'וקדשת אותם').
- ו. א- בתענית אסתר נוהגים לתת צדקה זכר למצוות מחצית השקל הכתובה בתחילת הפרשה, ובשבת שלפני ר"ח אדר קוראים 'פרשת שקלים'.
- ב- 'עשרים גרה השקל' וברש"י 'גרה- לשון מעה, וכן בשמואל יבוא להשתחוות לאגורת כסף וכיכר לחם'.
- ז. קריאת התורה בצומות לקוחה מפרשתנו, וכן שלוש עשרה מידות הרחמים. 'אמר רבי חנא בר בזנא אמר רבי שמעון חסידא כל תענית שאין בה מפושעי ישראל אינה תענית, שהרי חלבנה ריחה רע ומנאה הכתוב עם סממני קטרת' (כריתות ו').
- ח. על בצלאל נאמר 'ואמלא אותו רוח אלוקים בחכמה ובתבונה ובדעת ובכל מלאכה'. רש"י מפרש: בחכמה- מה שאדם שומע מאחרים ולמד, ובתבונה- מבין דבר מלבו מתוך דברים שלמד, ובדעת- רוח הקדש.
- ט. בחטא העגל נאמר 'זיתפרקו כל העם את נזמי הזהב אשר באזניהם'. 'וינפש - כתרגומו ונח, וכל לשון נופש והוא לשון נפש, שמישיב נפשו ונשימתו בהרגיעו מטורח מהמלאכה...' (רש"י ל"א, י"ז).
- י. תשא- תקבל, אהל מועד- המשכן, בגדי השרד (ל"א, י')- בגדים העשויים במחט, ראש- חשיבות, לחשוב מחשבות (ל"א, ד')- לדעת לארוג אריגת מעשה חושב, ממולח- מעורבב (לפי פירוש רש"י).